

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jæernet

Citation: Kidde, Harald: "Jæernet", i Kidde, Harald: *Jæernet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 379. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064302528/facsimile.pdf> (tilgået 09. april 2024)

Anvendt udgave: Jæernet

tre stadier, kan man i dens opbygning skeine mellem tre emneområder eller planer, der efter fordobles, idet jernets selv som symbol har en dobbelt karakter. Romanen vil både fortælle jernets ydre og indre historie. I dets ydre historic berettes om jernbrugets aktuelle stilling ved overgangen til en fri markedsøkonomi, om jernets rolle i Sveriges historic og endelig om dets stilling i verdenshistorien som grundlag for menneskelig udvikling og kultur. I den indre historic tales der om jernet som symbol på drift og vilje til magt og beherskelse. Umidelbart træder denne emnekrads frem i skildringen af forholdet mellem Steffan, Susanna og Brynte. I videre forstand bruges jernets som psykisk billede på seksualitet og livsvilje, og endelig indgår det i en religios symbolik som udtryk for Guds dobbelte karakter af hvgiver og ødelægger.

Man kan vanskeligt læse *Jæernet* som en traditionel roman. Målt med traditionens alen er det en dårlig og sprængt bog. Romanens hovedperson er overhovedet ikke en menneskelig individualitet, men jernets selv i alle dets betydninger. *Jæernet* er en stortslægt allegori, en symbolkreds og – først og fremmest – et lidenskabeligt forsøg på kunstnerisk formulering af noget næppe på forhånd erkendt. Det mest interessante ved bogen er den omstændighed, at de rammer, hvori forsøget er anlagt, på mange måder bryder sammen under presset fra den intense formulering. En traditionel persontegning og kompositionsform oploses og erstattes af denne storme strøm eller disse flader af selvbærende sprog. Hvilke sammenhænge er der, *Jæernet* indgår i og gennombryder – inden for Kiddes forfatterskab og inden for den kunstneriske tradition?

Harald Kiddes plan til det færdige romanværk lader sig nappé rekonstruere, da hans optegnelser ikke længere synes at eksistere. Derimod beretter vennen Niels Jeppesen i sin bog om Kidde, at forfatteren under en vandretur i sommeren 1918 fortalte ham »indholdet af «Guldet» – »Jernets Fortsættelse»:

Værket var planlagt til fire Boger, ikke til tre, som man i Almindelighed fortæller. De tre efterfolgende skulle hedde: Guldet – Eliden – Ordet. Med visionær Styrke saa Kidde, at der efter Jænneten vilde komme en Guldet, som nu er forbi, men som Digeren ikke selv oplevede. Derefter en Eltid med rygende Kratré i Sam-